Motion

1978/79:1191

av Ingrid Sundberg och Rolf Clarkson om åtgärder mot butiksstölder m. m.

Stöldsvinnet i butikerna – snatterier och stölder – beräknas kosta varje hushåll ca 500 kr. om året. Det totala svinnet i detaljhandeln beräknas till ca 2 miljarder kronor.

Enbart i NK/Åhléns kostar svinnet 530 000 kr. varje dag eller 58 000 kr. i genomsnitt varje timme varuhusen och stormarknaderna har öppet.

Det här visar vilka enorma summor det rör sig om. Enligt statistik som bevakningsföretaget Prefera gjort har antalet stölder ökat med 70 % sedan 1975. Första halvåret 1978 visar en ökning med 27 % mot föregående år i förhållande till antalet bevakningstimmar.

Officiell statistik från statistiska centralbyrån (SCB) visar att antalet stölder och snatterier i butiker och varuhus t. o. m. september 1978 uppgick till 22 328. Den officiella statistiken ger emellertid endast halva sanningen, då vi vet att endast hälften av snatterierna och stölderna polisanmäls.

Det finns flera orsaker till den alarmerande ökningen av butiksstölder. Allt fler människor har minskad respekt för andras egendom, narkotikabruket är spritt över hela landet, personalinskränkningar har ökat kundernas möjlighet till ensamt agerande och dessutom har företagen på grund av kostnaderna i många fall inskränkt på kontroll och övervakning. Dessa faktorer tillsammans med minskad möjlighet till konsumtionsökning senaste tiden anses vara de mest betydelsefulla anledningarna till den högre stöldfrekvensen.

Man får emellertid inte bortse från lättheten att avsätta stöldgods. Ibland sker sådan försäljning öppet, och polisen saknar ofta resurser för att avgöra om gods som byter ägare på detta sätt är stöldgods eller inte.

Enligt en undersökning som brottsförbyggande rådet gjort vet de flesta människor vad häleri är. 90 % av allmänheten känner till att häleri är straffbart. Enligt samma undersökning är det endast en procent som på frågan hur man kan förhindra stöld och inbrott gav svaret: ej syssla med häleri/ej köpa stulna saker.

Den nuvarande lagstiftningen mot häleri kan från många synpunkter betraktas som otillfredsställande. Det måste vara fel att myndigheterna är skyldiga att återlämna beslagtagen egendom, där allt talar för att det rör sig om stöldgods men det inte är styrkt varifrån stöldgodset kommer. Brottsförebyggande rådets arbetsgrupp, som arbetat med dessa frågor, har anhållit hos justitieministern att man täpper till denna lucka i bestämmelserna om häleri. Bl. a. anser gruppen att kravet på styrkt förbrott bör slopas i vissa fall. Häleribrottsligheten beräknas omsätta stöldgods med ett marknadsvärde av ca en miljad kronor varje år. Också godtrosförvärven bör inskränkas, enligt

brottsförebyggande rådets arbetsgrupp.

Givetvis kan en skärpt lagstiftning på dessa områden få en för handeln positiv effekt. En stor del av butiksstölderna sker emellertid inte för avsättning av godset utan tillgreppen sker för eget bruk.

Handeln har på olika sätt försökt att värja sig mot ökningen av stölderna. Införandet av butiksdatorer, elektronisk märkning av produkterna och ökad kontroll och övervakning är några av metoderna. Genomgående är dessa åtgärder dyrbara, och många mindre butiker saknar möjlighet att installera stöldförebyggande apparatur. I vissa länder ställer man krav på att vissa begärliga produkter redan vid leverans från fabriken skall förses med speciell märkning.

Svensk handel arbetar i dag med utomordentligt små marginaler. Det är orimligt att dessa ytterligare skall krympa beroende på att åtgärderna för att begränsa butiksstölderna varit otillräckliga. Med ökningen följer även en tilltagande moralisk undfallenhet för brott av detta slag. Samhället måste därför ta på sig sin del av ansvaret och genom en utredning av hela området komma fram till förslag om åtgärder som kan bidra till en förbättring av handelns möjligheter att minska butiksstölderna.

Med anledning av det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen anhåller

1. om en utredning med uppgift att lägga fram förslag om åtgärder i syfte att minska stöldsvinnet inom handeln,
2. om förslag till skärpning av lagstiftningen om häleri.

Stockholm den 25 januari 1979

INGRID SUNDBERG (m) ROLF CLARKSON (m)